26/03/2024

Π. Παυλόπουλος: «Πρόσφατες εξελίξεις της Μεταναστευτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

/ Επικαιρότητα

Στην ομιλία του με τίτλο «Πρόσφατες εξελίξεις της Μεταναστευτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης», στο πλαίσιο σχετικής εκδήλωσης που οργάνωσαν την Τρίτη 26η Μαρτίου 2024 στην Αθήνα το «Μεσογειακό Κέντρο Πολιτικών Μετανάστευσης και Ασύλου» («MedMA») και ο «Ευρωπαϊκός Οργανισμός Δημόσιου Δικαίου» («EPLO»), ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Ακαδημαϊκός και Επίτιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ κ. Προκόπιος Παυλόπουλος επισήμανε, μεταξύ άλλων, και τα εξής:

«Πρόλογος

Αποτελεί πια κοινή πεποίθηση ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει χρέος, ιδίως στους, παγκοσμίως, ταραγμένους καιρούς μας ν' αντιμετωπίσει αποτελεσματικά, συνδυάζοντας αρμονικά πρωτίστως τις κατά την Ιστορία της και τον Πολιτισμό της αρχές του Ανθρωπισμού και της Δικαιοσύνης και την ανάγκη διασφάλισης των συνόρων της -και, άρα, των συνόρων των Κρατών-Μελών της- και το προσφυγικό ζήτημα καθώς και το εν γένει ζήτημα της παράνομης μετανάστευσης. Όπως επίσης οφείλει, μέσα σε αυτό το πλαίσιο, να θωρακίσει και τ' αναφαίρετα σχετικά Θεμελιώδη Δικαιώματα του Ανθρώπου, τα οποία απορρέουν από το Διεθνές Δίκαιο και από το Ευρωπαϊκό Δίκαιο. Τούτο σημαίνει, μεταξύ άλλων, και ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει χρέος από την μια πλευρά να φέρεται στους πρόσφυγες και στους παράνομους μετανάστες με όρους πλήρους σεβασμού της αξίας του Ανθρώπου, συνακόλουθα δε πλήρους σεβασμού όλων, ανεξαιρέτως, των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων τους. Και, από την άλλη πλευρά, να εγγυάται αποτελεσματικώς τα σύνορά της αλλά και να επιβάλλει την κατά το δυνατόν αναλογικώς δίκαιη κατανομή των προσφύγων και των παράνομων μεταναστών μεταξύ των Κρατών-Μελών. Διότι το μείζον αυτό διακύβευμα αφορά το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν νοείται, από την σκοπιά της καθοριστικής σημασίας αρχής της αναλογικής Ισότητας, διαχείρισή του αποκλειστικώς με αυθαίρετα, σε πολλές περιπτώσεις, γεωγραφικά κριτήρια.

Ι. Το αρχικό «*Σύμφωνο για την Μετανάστευση και το Άσυλο*» του 2008

Προς την κατεύθυνση αυτή κινήθηκε, βεβαίως με πολλές ελλείψεις και ανάλογα κενά, το αρχικό «*Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Μετανάστευση και το Άσυλο* », του 2008. Το εν λόγω Σύμφωνο στηρίχθηκε σε πέντε θεσμικούς «*κίονες* », οι οποίοι συνδέονταν αναποσπάστως μεταξύ τους:

Α. Ο πρώτος «*κίονας*» αφορούσε από την μια πλευρά την οργάνωση της νόμιμης μετανάστευσης, λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες, τις ανάγκες και τις δυνατότητες υποδοχής κάθε Κράτους-Μέλους. Και, από την άλλη πλευρά, την ενθάρρυνση της ενσωμάτωσης των νόμιμων μεταναστών μέσω των κατάλληλων κοινωνικών και οικονομικών πολιτικών, φυσικά με την ενεργό συμβολή της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αφού μόνο μέσω αυτής θα ήταν εφικτό να θεσμοθετηθούν τα κατάλληλα κοινά μέσα και να εξευρεθούν αλλά και να κατανεμηθούν δικαίως οι στοιχειωδώς απαιτούμενοι προς τούτο πόροι.

Β. Ο δεύτερος «*κίονας*» αφορούσε την αντιμετώπιση της παράνομης μετανάστευσης. Πρώτη και βασική προτεραιότητα προς αυτή την κατεύθυνση ήταν η εξασφάλιση της λειτουργίας των μηχανισμών εκείνων, δια των οποίων θα

καθίστατο δυνατή η προβλεπόμενη και ασφαλής επιστροφή των παράνομων μεταναστών στην Χώρα καταγωγής τους ή σε Χώρα διέλευσής τους, χωρίς να θίγονται η αξία, η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και τα Θεμελιώδη Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Γ. Ο τρίτος «*κίονας*» αφορούσε την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των συνοριακών ελέγχων. Στο πλαίσιο αυτό ιδιαίτερη έμφαση δινόταν στους ελέγχους που θα έπρεπε να διενεργούνται στα θαλάσσια σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης -άρα και στα σύνορα των επιμέρους Κρατών-Μελών- με κινητήριο μοχλό προεχόντως τον Οργανισμό «*FRONTEX*», οπωσδήποτε με την προοπτική ταχείας μετεξέλιξής του σε ολοκληρωμένο Ευρωπαϊκό Οργανισμό κατά το πρότυπο της «*EUROPOL*». Και τούτο διότι κατά τις ρυθμίσεις του Ευρωπαϊκού Δικαίου, θεσμικώς τα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι τα σύνορα των Κρατών-Μελών, όπως οριοθετούνται κυριάρχως από αυτά.

Δ. Ο τέταρτος «*κίονας*» αφορούσε την συγκρότηση της Ευρώπης ως όσο το δυνατόν «*Ενιαίου Χώρου Ασύλου*», εντός του οποίου εφαρμόζονται, στο ακέραιο, οι παραδοσιακές Ευρωπαϊκές αρχές του Ανθρωπισμού, της Αλληλεγγύης και της προάσπισης της Δημοκρατίας, μ' επίκεντρο τον σεβασμό των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κατά το Ευρωπαϊκό Δίκαιο και κατά το Διεθνές Δίκαιο.

Ε. Και ο πέμπτος «*κίονας*» αφορούσε την δημιουργία διαύλων και μέσων ολοκληρωμένης σύμπραξης με τις Χώρες καταγωγής και διέλευσης προκειμένου να ευνοείται, σε σταθερή βάση, η συνέργεια –άρα και η θετική αλληλεπίδραση- μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης. Διότι είναι ευνόητο πως, χωρίς την διασφάλιση της σταθερής αναπτυξιακής πορείας των Χωρών καταγωγής και διέλευσης, η εν γένει διαχείριση της μετανάστευσης συνιστά μια μορφή «*ουτοπίας*», η οποία δεν συνάδει και προς την ενδεδειγμένη πολιτική αξιοπιστία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

II. Προς ένα νέο «*Σύμφωνο για την Μετανάστευση και το Άσυλο*»

Δυστυχώς, οι προαναφερόμενοι πέντε «*κίονες*» της Ευρωπαϊκής Μεταναστευτικής Πολιτικής δεν εφαρμόσθηκαν εμπράκτως στον απαιτούμενο βαθμό αποτελεσματικότητας. Πρέπει δε να επισημανθεί ότι σε πολλές περιπτώσεις συνέβη ακριβώς το αντίθετο, κυρίως αφενός λόγω της ασυνεννοησίας μεταξύ των Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, αφετέρου, της ολιγωρίας αλλά και της μη αποφασιστικής δράσης των κορυφαίων αρμόδιων οργάνων της. Συγκεκριμένα:

Α. Ως προς τον πρώτο «*κίονα*», κατά κανόνα δεν λήφθηκε, στο πεδίο διαμόρφωσης της γενικότερης Ευρωπαϊκής Μεταναστευτικής Πολιτικής εντός του πλαισίου εφαρμογής του *«Ευρωπαϊκού Συμφώνου για την Μετανάστευση και το Άσυλο»*, σοβαρά υπόψη η πραγματική δυνατότητα «*απορρόφησης* » μεταναστών από την πλευρά του κάθε Κράτους-Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με αποτέλεσμα οι αντίστοιχες ροές να προσανατολίζονται, κατά προφανή παραβίαση και της αρχής της Αλληλεγγύης, μονομερώς στον Ευρωπαϊκό Νότο, όπως εξηγείται αναλυτικότερα στην συνέχεια. Ενώ η ενθάρρυνση της ενσωμάτωσης των μεταναστών προσέκρουσε στο, δήθεν, εμπόδιο της *«έλλειψης πόρων»* ως προς την οργάνωση και εφαρμογή των προς τούτο κατάλληλων ορθολογικών και αποδοτικών πολιτικών.

Β. Ως προς τον δεύτερο «*κίονα*», η Ευρωπαϊκή Ένωση, έως την *«κορύφωση»* του μεταναστευτικού ζητήματος σε όλη του την ένταση και έκταση, υποτίμησε το αυτονόητο: Ήτοι την ανάληψη σοβαρών, γενικευμένων, πρωτοβουλιών σύναψης συμφωνιών επανεισδοχής, αφήνοντας στα επιμέρους Κράτη-Μέλη την σχετική ευθύνη.

1. Τούτο είχε ως μοιραία συνέπεια οι κανόνες του *«Ευρωπαϊκού Συμφώνου για την Μετανάστευση και το Άσυλο»* να μένουν, στην ουσία, γράμμα κενό περιεχομένου. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι εκείνο των « *Συμφωνιών*» με την Τουρκία, η οποία αποτελούσε και αποτελεί πάντα την μεγαλύτερη και πιο αντιδραστική, σε ό,τι αφορά την εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου και του Ευρωπαϊκού Δικαίου, «*πηγή*» προώθησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση -και ιδίως στην Ελλάδα- παράνομων μεταναστών. Οι «*Συμφωνίες* » αυτές, οι οποίες επιπροσθέτως ουδέποτε απέκτησαν τυπικό -και επομένως πλήρως δεσμευτικό- χαρακτήρα, θεσμοθετήθηκαν την 23η Σεπτεμβρίου 2015 και επαναβεβαιώθηκαν μετέπειτα, με κομβικό σημείο την «*Δήλωση–Συμφωνία* » Ευρωπαϊκής Ένωσης-Τουρκίας της 18ης Μαρτίου 2016. Έως και σήμερα μάλιστα η Τουρκία κωλυσιεργεί ή και αρνείται να εκπληρώσει έστω και στοιχειωδώς τις υποχρεώσεις της, καταφεύγοντας συχνά και σε τακτικές ευτελούς αλλά και απροκάλυπτου εκβιασμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Και τούτο μολονότι η Ελλάδα την έχει επισήμως αναγνωρίσει, για τις ανάγκες των «

Συμφωνιών» αυτών, ως «*ασφαλή Χώρα*».

2. Επιβεβαίωση των κατά τ' ανωτέρω αρνητικών δεδομένων συνιστά και η πρόσφατη απόφαση ΣτΕ(Ολ.) 177/2023, η οποία απηύθυνε, μεταξύ άλλων, και το εξής σχετικό προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως προς το αν και κατά πόσον η Τουρκία μπορεί να χαρακτηρισθεί πλέον ως «*ασφαλής Χώρα*», υπό την εξής εκδοχή: *«α) Το άρθρο 38 της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 18 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική (κανονιστική) ρύθμιση, με την οποία χαρακτηρίζεται ως γενικώς ασφαλής για ορισμένες κατηγορίες αιτούντων διεθνή προστασία τρίτη χώρα, η οποία έχει μεν αναλάβει την νομική υποχρέωση να επιτρέπει την επανεισδοχή στο έδαφός της των εν λόγω κατηγοριών αιτούντων διεθνή προστασία, προκύπτει, όμως, ότι για μεγάλο χρονικό διάστημα (που στην συγκεκριμένη περίπτωση υπερβαίνει τους είκοσι μήνες) η χώρα αυτή αρνείται την επανεισδοχή και δεν προκύπτει ότι ερευνήθηκε το ενδεχόμενο να μεταβληθεί η στάση της χώρας στο προσεχές μέλλον;».* Επιπλέον, η Τουρκία όχι μόνο δεν κάνει ελέγχους στα θαλάσσια σύνορα αλλά συχνά διευκολύνει, και δη κατά τρόπο απροκάλυπτο, τους διακινητές -σύγχρονους απεχθείς «*δουλεμπόρους*»- να μεταφέρουν παράνομους μετανάστες στην Ελλάδα. Και στο σημείο αυτό καθίσταται κάτι παραπάνω από προφανές ότι οι ευθύνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των αρμόδιων οργάνων της καθίστανται ακόμη περισσότερο εμφανείς και συγκεκριμένες, δοθέντος ότι απέφυγαν, τουλάχιστον κατά κανόνα, ν' αντιδράσουν εγκαίρως και δυναμικώς εις βάρος της Τουρκίας, επιβάλλοντάς της το σύνολο των προβλεπόμενων, για τέτοιες παραβάσεις του Διεθνούς Δικαίου και του Ευρωπαϊκού Δικαίου, κυρώσεων.

Γ. Ως προς τον τρίτο «*κίονα*», οι συνοριακοί έλεγχοι ουδέποτε απέκτησαν τις βάσεις εκείνες, οι οποίες θα ήταν εφικτό να εγγυηθούν την δέουσα και lege artis διαχείριση της παράνομης μετανάστευσης, προεχόντως έναντι των Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δέχονταν -και εξακολουθούν να δέχονται- τον μεγαλύτερο όγκο παράνομων μεταναστών.

1. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο για τους ελέγχους στα θαλάσσια σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού ο «*FRONTEX*», λόγω ανεπαρκούς δομής και λειτουργίας -ακόμη δεν έχει αποκτήσει status ολοκληρωμένου Ευρωπαϊκού Οργανισμού τύπου «*EUROPOL*»-μάλλον έχει έως και τώρα συμβολική παρουσία στο πεδίο αντιμετώπισης τόσο των διογκωμένων ροών των παράνομων μεταναστών. Όσο και –αυτό δε είναι το σπουδαιότερο εν προκειμένω- των *«δουλεμπόρων»*, οι οποίοι αποτελούν μάστιγα για την αξία του Ανθρώπου και, άρα, πραγματικό στίγμα για τον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό. Με την εκ νέου υπενθύμιση ότι γι' αυτό η κύρια και καίρια ευθύνη βαρύνει, αναμφιβόλως, την Τουρκία. Βεβαίως, ελπίδες για το μέλλον καλλιέργησε η

θέσπιση του «*Οργανισμού Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής* » (Κανονισμός 1896/2019, με έναρξη ισχύος την 14η Δεκεμβρίου 2019), ο οποίος στοχεύει στην ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή της πολιτικής επιστροφών, με βασικό επιχειρησιακό «*βραχίονα*» το μόνιμο σώμα 10.000 συνοριοφυλάκων που προβλέπεται να επιλεγούν και να προσληφθούν έως το 2027. Στον «*Οργανισμό Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής* » ενσωματώθηκε το «*EUROSUR*» και διευρύνθηκε το πεδίο εφαρμογής του, με παράλληλη κατάργηση του προγενέστερου Κανονισμού 1052/2013.
2. Πρέπει όμως να τονισθεί μ' έμφαση ότι ναι μεν ο «*Οργανισμός Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής*» αποσκοπεί στην ουσιαστική ενδυνάμωση του «*FRONTEX*» -κάτι το οποίο ούτως ή άλλως απομένει ν' αποδειχθεί στην πράξη- πλην όμως δεν τον διαφοροποιεί εκ βάθρων. Αυτό οφείλεται στο ότι ο «*FRONTEX*» διατηρεί πάντα την ίδια νομική προσωπικότητα και, επομένως, την ίδια γενική δομή και λειτουργία οι οποίες, όπως τονίσθηκε, απέχουν ακόμη πολύ από την δομή και λειτουργία της «*EUROPOL*», που έχει φθάσει στο επίπεδο ενός πραγματικού και ικανοποιητικώς ολοκληρωμένου Ευρωπαϊκού Οργανισμού.

Δ. Ως προς τον τέταρτο «*κίονα*», και με την επισήμανση ότι η πλήρης εμπέδωσή του προϋποθέτει την θέσπιση ενός «*Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου* » όπου ο σχετικός χαρακτηρισμός των in concreto δικαιούχων αφορά όλα τα Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο μηχανισμός του Ευρωπαϊκού Ασύλου υπολειτούργησε -και εξακολουθεί, παρά τις κάποιες βελτιώσεις, να υπολειτουργεί- όταν μάλιστα οι πολεμικές επιχειρήσεις εξαπλώθηκαν ταχύτατα ιδίως στις περιοχές της Μέσης Ανατολής.

1. Και τούτο διότι η *«λογική»* της Συνθήκης *«Δουβλίνο ΙΙ»* (Κανονισμός 343/2003) -που είχε επανειλημμένως αμφισβητηθεί τόσο από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσο και από αυτό τούτο το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κυρίως με την απόφασή του της 21ης Δεκεμβρίου 2011- *«φόρτωνε»* όλα, σχεδόν, τα βάρη του Ασύλου στις Χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου. Αυτό συνάγεται εκ του ότι οι ως άνω Χώρες, προεχόντως δε η Ελλάδα, συνιστούν, κατά κανόνα, πύλη πρώτης εισόδου των αιτούντων άσυλο, καθιστώντας έτσι την διαχείριση του αντίστοιχου ζητήματος από άκρως δυσχερή έως κυριολεκτικώς αδύνατη. Με ό,τι κάτι τέτοιο συνεπάγεται ως προς την όλη εικόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με τον σεβασμό της αξίας του Ανθρώπου και τις εγγυήσεις των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του. Εξ ου και, όπως ήδη αναφέρθηκε, εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης -με «*πρωταγωνιστές* » το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αλλά και το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης- αναγνωρίσθηκε πριν από καιρό η επιτακτική ανάγκη αναθεώρησης της Συνθήκης

«Δουβλίνο ΙΙ».

2. Άλλωστε, γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο η Συνθήκη *«Δουβλίνο ΙΙ»* αντικαταστάθηκε (Κανονισμός 604/2013, ο οποίος άρχισε να ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2014), από την Συνθήκη *«Δουβλίνο ΙΙΙ»*, οι ρυθμίσεις της οποίας *«φιλοδοξούν»* -δυστυχώς όχι με μεγάλη επιτυχία έως σήμερα- να καθιερώσουν ένα πιο δίκαιο και αποδοτικό *«Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου»*, που κατά τα προεκτεθέντα θα ήταν η μόνη ασφαλής και δίκαιη λύση εν προκειμένω. Οι κυριότερες βελτιώσεις -βεβαίως και αυτές *«διστακτικές»* και εν πολλοίς ανεπαρκείς- σε σχέση με την Συνθήκη *«Δουβλίνο ΙΙ»* της νέας Συνθήκης *«Δουβλίνο ΙΙΙ»* εντοπίζονται στην κατάργηση του αυθαίρετου κριτηρίου της πρώτης Χώρας υποδοχής και στην υιοθέτηση ενός συνδυασμού κριτηρίων για τον καθορισμό της *«υπεύθυνης Χώρας»*, όπως είναι ιδίως τα οικογενειακά κριτήρια, το κριτήριο της πρόσφατης κατοχής θεώρησης ή άδειας διαμονής σε Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και το κριτήριο του αν και κατά πόσον ο αιτών εισήλθε νομίμως ή παρανόμως σε Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ε. Και ως προς τον πέμπτο *«κίονα»*, η συνέργεια μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης μοιάζει με *«πουκάμισο αδειανό»,* κατά τον στίχο του Γιώργου Σεφέρη.

1. Διότι, όπως αποδείχθηκε ευχερώς στην πράξη, από το 2008 έως πριν λίγες ημέρες –ιδίως δε μετά την δραματική επιδείνωση της οικονομικής κρίσης- δύσκολα μπορούσε να διακρίνει κανείς κάποια ίχνη ουσιαστικής Ευρωπαϊκής αναπτυξιακής σύμπραξης με τις Χώρες καταγωγής και διέλευσης μεταναστών, πρωτίστως δε με τις δεινώς χειμαζόμενες Χώρες της Αφρικής. Εξ ου και, όπως φαίνεται με ολοένα και μεγαλύτερη ένταση, το μεγαλύτερο ζήτημα που αντιμετωπίζουν -και θ' αντιμετωπίσουν περισσότερο στο άμεσο μέλλον- οι Χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου συνίσταται στην ραγδαία διόγκωση των μεταναστευτικών ροών από τις ως άνω Χώρες της Αφρικής. Είναι δε μάλλον αυτή η δραματική εξέλιξη η οποία *«αφύπνισε»*, επιτέλους, την Ευρωπαϊκή Ένωση να συνάψει εντελώς προσφάτως σχετική Συμφωνία με την Αίγυπτο, για την οποία γίνεται λόγος αμέσως στην συνέχεια.
2. Την κατά τα προαναφερόμενα αποδυνάμωση, κατά την επιεικέστερη εκδοχή, του *«Ευρωπαϊκού Συμφώνου για την Μετανάστευση και το Άσυλο»* του 2008 επιβεβαίωσε στην πράξη η, έστω και καθυστερημένη, έναρξη της διαδικασίας ευρείας αναθεώρησής του πριν λίγους μήνες, συγκεκριμένα δε την 20ή Δεκεμβρίου 2023, με στόχο την θέσπιση νέου *«Συμφώνου»*. Το *«Σύμφωνο»* αυτό θα εμπεριέχει αρκετές, θετικές, διαφοροποιήσεις σε σχέση με το αρχικό, μεταξύ άλλων και προκειμένου οι ρυθμίσεις του να συνδυασθούν με την κατά τα προμνημονευόμενα Συνθήκη *«Δουβλίνο ΙΙΙ»*. Και τούτο έστω και αν ο προβλεπόμενος *«Μηχανισμός*

Αλληλεγγύης» είναι ελλιπής, αφού αφήνει περιθώρια άρνησης σε Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να λάβουν αναλογικό αριθμό αιτούντων και να προσφέρουν οικονομικό αντάλλαγμα στις Χώρες πρώτης εισόδου. Εξαιρετικά ενημερωτικό ως προς τ' ανωτέρω είναι το από 8 Φεβρουαρίου 2024 Δελτίο Τύπου για την έγκριση, από τους Αντιπροσώπους των Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της κατά τα ήδη επισημανθέντα προσωρινής συμφωνίας της 20ής Δεκεμβρίου 2023, και το οποίο αναφέρει τ' ακόλουθα ως προς τους πέντε βασικούς νόμους που θα μεταρρυθμίσουν το «*Σύστημα Ασύλου και Μετανάστευσης*» της Ευρωπαϊκής Ένωσης: «*Οι πέντε Ενωσιακοί νόμοι του Συμφώνου αφορούν όλα τα στάδια διαχείρισης του ασύλου και της μετανάστευσης. Η επικαιροποίηση του Κανονισμού για το Eurodac (τη βάση δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων) θα κάνει δυνατή την καλύτερη αντιμετώπιση παράτυπων μετακινήσεων και την παρακολούθηση της πορείας των αιτούντων άσυλο και των προσώπων που βρίσκονται σε αντικανονική κατάσταση σε ολόκληρη την ΕΕ. Στόχος του Κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής είναι να ενισχυθούν οι*

έλεγχοι των προσώπων στα εξωτερικά σύνορα. Διασφαλίζει επίσης ταχύ προσδιορισμό της ορθής διαδικασίας — όπως επιστροφή στη Χώρα καταγωγής τους ή έναρξη διαδικασίας ασύλου — όταν ένα πρόσωπο εισέρχεται στην ΕΕ χωρίς να πληροί τις κατάλληλες προϋποθέσεις εισόδου. Ο Κανονισμός για τη διαδικασία ασύλου θεσπίζει κοινή διαδικασία, την οποία πρέπει να ακολουθούν τα Κράτη-Μέλη όταν υποβάλλεται αίτηση διεθνούς προστασίας. Εξορθολογίζει τις διαδικαστικές ρυθμίσεις και θέτει πρότυπα για τα δικαιώματα του αιτούντος άσυλο. Θεσπίζει υποχρεωτική διαδικασία στα σύνορα, προκειμένου να αξιολογείται ταχέως στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ εάν οι αιτήσεις ασύλου είναι αβάσιμες ή απαράδεκτες. Ο Κανονισμός για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης θα αντικαταστήσει τον ισχύοντα Κανονισμό του Δουβλίνου. Θεσπίζει κανόνες που καθορίζουν ποιο Κράτος-Μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση μιας αίτησης ασύλου. Για να εξισορροπηθεί το ισχύον σύστημα, σύμφωνα με το οποίο λίγα Κράτη-Μέλη είναι υπεύθυνα για τη συντριπτική πλειονότητα των αιτήσεων ασύλου, θα θεσπισθεί ένας νέος μηχανισμός αλληλεγγύης. Οι νέοι κανόνες συνδυάζουν υποχρεωτική αλληλεγγύη για τη στήριξη των Κρατών-Μελών που δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν στον αριθμό των αντικανονικών αφίξεων στο έδαφός τους, με ευελιξία για τα Κράτη-Μέλη όσον αφορά την επιλογή των συνεισφορών τους. Το πέμπτο σκέλος του Συμφώνου είναι ένας νέος Κανονισμός, με τον οποίο θεσπίζεται πλαίσιο που επιτρέπει στα Κράτη-Μέλη να αντιμετωπίζουν καταστάσεις κρίσης στον τομέα του ασύλου και της μετανάστευσης. Θα τους επιτρέπεται να αναπροσαρμόζουν ορισμένους κανόνες, για παράδειγμα όσον αφορά την καταχώριση των αιτήσεων ασύλου ή τη διαδικασία ασύλου στα σύνορα. Αφετέρου, οι Χώρες αυτές θα μπορούν να ζητούν μέτρα αλληλεγγύης και στήριξης από την ΕΕ και τα Κράτη-Μέλη της.

»

Επίλογος

Έστω και τώρα ας ελπίσουμε ότι το εν λόγω «*Σύμφωνο*», όταν και στο μέτρο που θα οριστικοποιηθεί, θα εφαρμοσθεί αποτελεσματικώς στην πράξη. Έχοντας πάντα μπροστά μας την ορατή προοπτική γιγάντωσης της παράνομης μετανάστευσης κυρίως από τις Χώρες της Κεντρικής και της Βόρειας Αφρικής, καθώς και από Χώρες που βρίσκονται σε εμπόλεμες ζώνες -με πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα εκείνες της Μέσης Ανατολής- οφείλουμε, όλοι οι Εταίροι εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης, να κατανοήσουμε την κρισιμότητα του *«Ευρωπαϊκού Συμφώνου για την Μετανάστευση και το Άσυλο»* και να προσηλωθούμε στην μελλοντική πιστή εφαρμογή του αλλά και στην συνεπή «*επικαιροποίηση*» και βελτίωσή του, εφόσον και όποτε κάτι τέτοιο καταστεί αναγκαίο. Πολλώ μάλλον όταν αυτή η στάση μπορεί να θωρακίσει την Ευρωπαϊκή Ένωση
-και μάλιστα υπό όρους Ανθρωπισμού, Δημοκρατίας και Πολιτισμού- από ακραία φαινόμενα και ανάλογες κρίσεις που δεν ταιριάζουν στις ιδρυτικές αρχές και αξίες της, οι οποίες ήταν και πρέπει να είναι προσηλωμένες κατ’ εξοχήν στον σεβασμό του Ανθρωπισμού, της Δικαιοσύνης και των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Η τρέχουσα επικαιρότητα φαίνεται να γεννά κάποιες ελπίδες για το άμεσο και απώτερο μέλλον προς αυτή την κατεύθυνση, μετά την υπογραφή στο Κάιρο, την 17η Μαρτίου 2024, της «*Συμφωνίας Ευρωπαϊκής Ένωσης και Αιγύπτου* ». Πρόκειται για μια «*Συνολική και Στρατηγική Εταιρική Σχέση*» έξη θεσμικών και οικονομικών «*πυλώνων*», η οποία έχει ως βασική στόχευση την ανακοπή του μεγάλου όγκου ροών παράνομων μεταναστών, κυρίως από την Αίγυπτο, προς τις Χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου, ύστερα μάλιστα από τις δυσοίωνες προοπτικές των πολυαίμακτων πολεμικών επιχειρήσεων στην Γάζα μετά την αδιανόητη τρομοκρατική επίθεση της Χαμάς στο έδαφος του Κράτους του Ισραήλ. Η προαναφερόμενη «*Συμφωνία Ευρωπαϊκής Ένωσης και Αιγύπτου*» προβλέπει, μεταξύ άλλων, και ενίσχυση ύψους 7,4 δις ευρώ για την στήριξη της χειμαζόμενης Οικονομίας της Αιγύπτου. Και μόνο το παράδειγμα αυτό είναι αρκετό για ν’ αποδείξει, με αδιάσειστα τεκμήρια, πόσο διαφορετικά θα ήταν τα πράγματα σήμερα αν η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε αποφύγει ευθύς εξ αρχής την μετέπειτα «*επιμηθεϊκή*» τακτική εφαρμογής του «*Συμφώνου για την Μετανάστευση και το Άσυλο*», του 2008, και είχε ειλικρινώς αφοσιωθεί στον πλήρη σεβασμό των ρυθμίσεών της. Υπό τα ως άνω δεδομένα η Συμφωνία αυτή «*δείχνει τον δρόμο* » και για το πώς πρέπει να συμπεριφέρεται εφεξής η Ευρωπαϊκή Ένωση στα παγκοσμίως κορυφαία και άκρως ευαίσθητα σχετικά ζητήματα, όχι μόνο για να δράσει αποτελεσματικώς υπέρ των Κρατών-Μελών της και, συνακόλουθα, υπέρ της εσωτερικής της συνοχής. Αλλά και προκειμένου να διαδραματίσει, και στο

συγκεκριμένο πεδίο, τον «*πλανητικό*» ρόλο, ο οποίος της αναλογεί κατά την Ιστορία της και κατά τον Πολιτισμό της.»